

Toespraak herdenking gefusilleerde Georgische soldaten, 20 april 2026

-Remco Reiding

„Wie zijn die vijftien Georgiërs?“, werd mij deze week tijdens verschillende interviews gevraagd. En ik antwoordde netjes wat de presentator verwachtte: ze vochten in het Sovjetleger tegen nazi-Dui, werden krijgsgevangen genomen en kwamen terecht in een krijgsgevangenenkamp, waar ze beestachtig werden behandeld.

In zo'n kamp kregen zij als etnische minderheid de gelegenheid om de ellende in het kamp te ontvluchten. Als hulptrouwen van de Duitsers. Maar dan dienden ze wel een Duitse uniform te dragen. Ze kwamen terecht in Zandvoort. Daarvandaan werd het bataljon overgebracht naar Texel.

Afgezien van een groep van ongeveer 20 Georgiërs die naar het fort aan de Sint Aagtdijk in Beverwijk waren gestuurd om een munitiedepot te bewaken. Terwijl hun kameraden op Texel in opstand kwamen, stalen zij uit dat depot 88 handgranaten voor het Nederlandse verzet. Om te laten zien dat ze helemaal niet pro-Duits waren, en om te voorkomen dat ze bij terugkeer in Stalins Sovjet-Unie als verraders zouden worden gezien en behandeld.

Kortom, om wraak te nemen op de Duitsers voor hun slechte behandeling, maar ook opnieuw om hun leven te redden.

Ze werden betrapt en dezelfde avond, 20 april, om brute wijze van het leven beroofd.

Maar eigenlijk is dat geen antwoord op de vraag: wie waren deze vijftien Georgiërs. Want wat zij ook deden, in welk uniform zij ook liepen, welke keuzes ze ook hebben gemaakt...

Deze Georgiërs waren mens.

Ze waren zoon, echtgenoot, vader, grootvader.

Echtgenoot van Elitsjka, die zich elke dag opmaakte, omdat elke dag de dag kon zijn dat haar man – Semjon Vanisjvili – terug zou komen.

Vader van Dali, die het aanhoudende verdriet van haar moeder niet kon aanzien en een brief schreef aan haar moeder, waarin ze zich voordeed als haar vader en zei dat ze nog terug zou komen.

Grootvader van Gia, die in een klein lemen huisje op de grens van nieuw oorlogsgebied woont, zijn gezin amper kan voeden en zich afvraagt waarom hij niet zo heldhaftig kan zijn als zijn grootvader.

Het is dankzij onderzoek van onze Stichting dat deze mannen, die hier decennialang als onbekende Sovjetsoldaten begraven lagen, weer mens zijn geworden. Dat ze een naam op hun steen hebben gekregen. Dat Dali weet dat haar vader heel graag naar huis wilde.

Onze dank gaat in dit kader ook uit naar de Nederlandse autoriteiten, die misschien lange tijd inactief waren m.b.t. het Sovjet Ereveld, maar die in deze situatie besloten tot opgraving en dna-analyse, waardoor verschillende families nu met zekerheid weten waar vader of grootvader begraven ligt.

Ik noem hierbij de

- Oorlogsgravenstichting als opdrachtgever,
- de burgemeester van Leusden die toestemming verleende
- en de Bergings- en Identificatiedienst van de Koninklijke Landmacht en het Nederlands Forensisch Instituut die de identificaties uitvoerden.

We hopen dat er vaker op deze schaal wordt samengewerkt en dat deze jongens – die hier al tachtig jaar ver van huis begraven liggen – niet de dupe worden van wat er nu geopolitiek speelt.

Dat er nog soldaten worden geïdentificeerd en nog families worden geïnformeerd, zodat er een einde komt aan de open wond van vermissing. En dat we ook de laatste van de vijftien Georgiërs hun volledige naam kunnen teruggeven.

Zodat ik hier niet langer hun onvolledige naam hoef uit te spreken:

1. Mekoedisjvili
2. Schirtladze
3. Konstantin Schirtladze
4. Georgi Gogia
5. Sjalva Gognadze
6. Valerian Oeroesjadze
7. Michail Tsjoemboeridze

Maar hun volledige naam, zoals die van:

8. Arsen Iljitsj Asanisjvili
9. Ilja Aleksandrovič Beroeasjvili
10. Anton Aleksandrovič Gviniasjvili
11. Severjan Jermilovič Kankia
12. Gavriil Zacharovič Nanobasjvili
13. Akaki Sergejevič Tchelidze
14. Pido Martiëvič Tsjoliasjvili
15. Semjon Georgiëvič Vanisjvili